

تکنیک دلفی: ابزاری در تحقیق

فضل‌اله احمدی، خدیجه نصیریانی*، پروانه اباذری

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / بهار و تابستان ۱۳۸۷؛ ۸(۱): ۱۷۵ تا ۱۸۵

مقدمه

پروژه دفاعی ارتش طراحی و توسعه یافت اما به دلایل امنیتی تا ۱۲ سال بعد منتشر نگردید. اولین کاربرد غیر نظامی آن نیز در برنامه‌ریزی توسعه اقتصادی پیشنهاد شد (۷۶). در کل، دلفی، از نیمه دهه ۱۹۶۰ به عنوان یک روش مهم علمی شناخته شد و اکنون برای طیف گسترده‌ای از سؤالات آینده‌محور و پیچیده، و در طیف گسترده‌ای از زمینه‌ها و دیسپلین‌ها استفاده می‌شود (۸). در این مقاله، از این پس، تکنیک یا روش دلفی تحت عنوان تنها «دلفی» آورده می‌شود.

تعریف دلفی

فقدان چارچوب نظری، که به عنوان عمده‌ترین ضعف این روش مطرح بوده، موجب گردید تا برخی دلفی را فن (technique) و دیگران واژه‌های رویکرد (Delphi approach)، مطالعه دلفی (a Delphi study)، پیمایش دلفی (a Delphi survey)، رأی‌گیری دلفی (a Delphi poll)، روش دلفی (Delphi method)، مطالعه اجماع دلفی (a Delphi consensus study) را برای توصیف مطالعات دلفی صحیح‌تر بدانند (۹ تا ۱۳). این تنوع واژه، تعاریف متعددی از دلفی را به دنبال داشته است که بعضی عبارتند از:

دلفی رویکرد یا روشی سیستماتیک در تحقیق برای استخراج نظرات از یک گروه متخصصان در مورد یک موضوع یا یک سؤال است (۱۴)؛

و یا رسیدن به اجماع گروهی از طریق یک سری از راندهای پرسشنامه‌ای با حفظ گمنامی پاسخ‌دهندگان، و فیدبک نظرات به اعضای پانل است (۱۵)؛

درخواست قضاوت‌های حرفه‌ای از متخصص هتروژن و

یکی از روش‌های کسب دانش گروهی مورد استفاده، تکنیک دلفی است (۱) که فرایندی دارای ساختار برای پیش‌بینی و کمک به تصمیم‌گیری در طی راندهای پیمایشی، جمع‌آوری اطلاعات و در نهایت، اجماع گروهی است (۲ و ۳). در حالی که اکثر پیمایش‌ها سعی در پاسخ به سؤال «چه هست» دارند، دلفی به سؤال «چه می‌تواند/چه باید باشد» پاسخ می‌دهد (۴). با توجه به اینکه امروزه تکنیک دلفی در تحقیقات علوم پزشکی مورد توجه قرار گرفته است، این مقاله، به تفصیل این تکنیک را از نظر تاریخچه، تعریف، انواع، اهداف و کاربردها، شرایط کاربرد، اجزای اصلی، فرایند، مزایا و محدودیت‌ها و پیشنهاداتی برای بکارگیری بهتر روش، شرح می‌دهد.

سیر تاریخی

نام تکنیک دلفی از افسانه معبد آپولو (ارباب دلفی) در جزیره دلفی یونان گرفته شده که به پیش‌بینی و پیش‌گویی آینده مشهور بوده است (۵). تکنیک در ابتدا بر مبنای حدس، قضاوت و الهام افراد مطرح شد و اما به تدریج شکل علمی گرفت و اولین بار در اواخر ۱۹۵۰ توسط کمپانی RAND Corporation-Santa Monica, (RAND California) برای بررسی علمی نظرات کارشناسان در

* آدرس مکاتبه: خدیجه نصیریانی (دانشجوی دکترای پرستاری دانشگاه تربیت مدرس)، پلاک ۲۲، بن‌بست اویسی، کوچه شهید دانی، بلوار طالقانی، یزد.
nasiriani@gmail.com
دکتر فضل‌اله احمدی، دانشیار گروه آموزش پرستاری دانشگاه تربیت مدرس (fazlollaha@yahoo.com)؛ و پروانه اباذری، دانشجوی دکترای پرستاری دانشگاه تربیت مدرس (abazari@nm.mui.ac.ir).
این مقاله در تاریخ ۸۷/۲/۳۰ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ ۸۷/۶/۱۰ اصلاح شده و در تاریخ ۸۷/۶/۲۱ پذیرش گردیده است.